

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	381
Land:	Iran
Kilde:	Landinfo.
Titel:	Temanotat.
Udgivet:	8. maj 2009
Optaget på baggrundsmaterialet:	29. maj 2009

Temanotat

Generelt om homofile i Iran

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Arbeids- og inkluderingsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2009

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon
Storgaten 33 A
Postboks 8108 Dep
N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70
Fax: 23 30 90 00
E-post: mail@landinfo.no
www.landinfo.no

SUMMARY

This report concerns homosexuality in The Islamic Republic of Iran, and is based on information provided by both official and non-official sources. The report consists of three parts. Part one provides a short introduction to general attitudes towards sexuality and homosexuality in today's Iranian society, while part two describes how homosexuality and acts of homosexuality is handled by Islamic and Iranian Law and practices. Finally, part three gives an outline of the everyday, practical realities faced by active homosexuals in Iran.

SAMMENDRAG

Dette temanotatet omhandler homofili i den islamske republikken Iran. Notatet bygger på offentlige og ikke-offentlige kilder, og er inndelt i tre deler. Første del omhandler holdninger til seksualitet og homofile i dagens Iran, mens andre del redegjør for beviskrav og straff for homofili i islamsk og iransk lov. Siste del gir en oversikt over situasjonen i praksis for aktive homofile i det iranske samfunnet.

INNHold

1. Innledning	5
1.1 Tilgang på og bruk av kilder	5
2. Kort om Iran.....	5
2.1 Seksualitet og homofili.....	5
2.2 Homofile og ekteskap.....	7
2.3 Homofil prostitusjon.....	7
2.4 HIV og AIDS.....	7
3. Kort om lovgrunnlaget	8
3.1 Kilder.....	8
3.2 Iransk straffelov.....	8
3.3 Definisjon av homoseksuelle handlinger.....	8
3.4 Beviskrav.....	8
3.5 Straff.....	10
3.6 Rettspraksis.....	10
3.7 Domstoler	11
4. Homofile i Iran	11
4.1 Teori og praksis	11
4.2 Transseksuelle	15
5. Referanser.....	16

1. INNLEDNING

Rapporten gir en kortfattet og generell redegjørelse om homofile i Iran. Mer utfyllende informasjon må søkes i kildelisten eller i andre kilder.

Termen homofile brukes som en fellesbetegnelse for homofile og lesbiske, med mindre noe annet fremgår av teksten.

1.1 TILGANG PÅ OG BRUK AV KILDER

Rapporten bygger på offentlige og ikke offentlige kilder.

En del av informasjonen er innhentet fra relevante kilder i forbindelse med fact-finding reiser til Iran. Betingelsen for samtaler var at kildenes identitet ikke ble offentliggjort. Kildene er derfor anonymisert i kildelisten. Et sammendrag av opplysninger fra samtaler er imidlertid formidlet i avsnittet om homofile i Iran.

Det finnes lite informasjon i åpne kilder om homofiles situasjon utenfor Teheran. Men rammevilkårene for aktive homofile i andre deler av landet vil sannsynligvis variere en del på grunn av store regionale forskjeller, og en befolkning med ulik etnisk, sosial og religiøs bakgrunn. Bevissthet om legning og seksuell praksis hos den enkelte homofile kan også være avhengig av kontakt med vestlige verdier og land, klassebakgrunn og utdanningsnivå. I større byer og blant landets store og velutdannede middelklasse finnes homofile nettverk og tendenser til en vestlig inspirert homosekskultur. I rurale områder og landsbyer, hvor den sosiale kontrollen er større og hvor befolkningen lever mer tradisjonelt, kan ønsket om å leve homofilt by på flere utfordringer for den enkelte enn i urbane områder.

2. KORT OM IRAN

2.1 SEKSUALITET OG HOMOFILI

Iran er en islamsk republikk hvis eksistens og identitet er basert på shia-islam. Grunnloven og det øvrige lovverket er basert på islamsk lov, *sharia*.¹ Seksuell praksis som er i strid med islamske og iranske normer for atferd mellom kjønnene, blir tolket som en krenkelse av islam.

Islamsk lov regulerer hvilke seksuelle forhold som er tillatt og hvilke som er forbudt. Seksualmoralen er streng, og det gjenspeiles i lovverket. Enhver seksuell relasjon mellom ugifte er en forbrytelse og belagt med straff i Iran.² Hva den enkelte kan risikere, avhenger av forholdets art og vedkommendes sivile status. Straffer for utenomekteskapelig eller annen ulovlig seksuell praksis, varierer fra bot og fengsel til piskeslag og dødsstraff.

¹ Arabisk; hva som er skrevet, summen av Allahs påbud og forbud. Ordet betyr egentlig “veien til vanningsstedet”, dvs. den veien alle troende skal følge.

² Lovene for seksuell atferd gjelder også for utlendinger som oppholder seg i Iran. Se avsnitt 4 om lovgrunnlag.

I tråd med lovverket er homofil praksis forbudt og straffbart. Homofil legning er imidlertid ikke forbudt, og homofile menn kan slippe verneplikten dersom de søker om det. Det er heller ikke forbudt å være transseksuell. Transseksualitet blir sett på som en sykdom av religiøse autoriteter, og det er fullt mulig å skifte kjønn (The New York Times 2007).

Seksuell praksis i den iranske befolkningen er ikke nødvendigvis i tråd med offisielle holdninger og lovens bokstav. Det gjelder både heterofile og homofile. I det iranske samfunnet er det stor forskjell på det offentlige rom og den private sfære. I det offentlige rom kontrollerer myndighetene folks klesdrakt og atferd, og synlige brudd på islamske verdier og regler blir slått ned på. Som en følge av dette – men også fordi samfunnet generelt sett er konservativt og tradisjonsbundet – viser heller ikke heterofile iranere seksuell legning eller gir uttrykk for kjærlighet i det offentlige rom.

Homofile i Iran kan ikke åpent erkjenne og leve ut sin seksuelle legning, slik homofile kan i vestlige land. De kan ikke organisere seg, stille politiske krav eller eksponere seg i iransk offentlighet uten å utløse en personlig risiko. Opplysningskampanjer eller kamp for homofiles rettigheter er ikke mulig i Iran, både på grunn av kulturelle forhold og straffebestemmelser (iransk homofil mann 2007). Det å fortelle familien om sin legning er imidlertid et problem de fleste homofile iranere deler, et problem som på sett og vis er større enn trusselen om å bli arrestert (Dehghan 2009).

Allmenn de facto toleranse innebærer imidlertid at så lenge homofile lar sin seksualitet være et privat anliggende, er det lite sannsynlig at iranske myndigheter vil vise interesse for vedkommende. Samfunnet er kjønnssegregert, og homofile menn kan, dersom de følger spillereglene, omgås sosialt, bo sammen, reise og dele hotellrom uten at å vekke oppsikt. Det er også lettere for homofile å leie lokale og holde store fester enn det er for heterofile, fordi blandet selskap er forbudt i Iran.

Generelt sett er politi og andre myndigheter ikke noe problem så lenge man holder seg til vedtatte normer og regler for offentlig atferd som gjelder i det iranske samfunnet (iransk homofil mann 2007).

I praksis er homoseksualitet blant menn utbredt og akseptert i mange muslimske samfunn så lenge relasjonen holdes privat og ikke snakkes om. Ifølge professor i sosialantropologi Unni Wikan er historiske og litterære kilder på arabisk, tyrkisk og persisk rike på beskrivelser av homoseksuelle relasjoner mellom menn. Som sosialt tema er imidlertid slike relasjoner tabubelagt. Wikan omtaler dette som “viljen til ikke å vite”, og viser til at homoseksualitet blant menn kan florere og er utbredt i muslimske samfunn fordi den er stilletiende akseptert og dermed ikke utfordrer islam.

I praksis er homoseksualitet blant menn utbredt og akseptert i mange, trolig de fleste, muslimske samfunn. To typer er tradisjonelt velkjent: Mellom eldre menn og yngre gutter – og mellom menn av khanithtypen og heterofile menn. Omfanget av seksualitet mellom menn bør ses i forhold til det kompromissløse kravet om at kvinner skal være seksuelt rene og ærbare. Seksualitet mellom menn anses som en sikkerhetsventil som beskytter kvinnene (Wikan 2007).

Inntrykket er at lesbiske er helt usynlige i det iranske samfunnet (iransk homofil mann 2007).

2.2 HOMOFILE OG EKTESKAP

Ekteskap og familie utgjør den sentrale enhet i muslimske samfunn. Privat enighet om seksuell omgang og papirløse forhold som er vanlig og normalt i vestlig kultur, danner ikke grunnlag for en familie i muslimsk forstand. Fundamentet for en familie i muslimske kulturer er blodmessige bånd og ekteskapelige forpliktelser. Inngåelse av ekteskap blir nærmest sett på som en religiøs plikt, og det gjelder for begge kjønn (Khader 2004, s. 178-182). Å bli utsatt for giftepress kan derfor oppleves som et problem for homofile i muslimske land og kulturer.

Påtrykk fra familie om å gifte seg kan være et problem, men dette gjelder også heterofile (UNE 2004). Mange homofile inngår ekteskap som fungerer som dekke for sitt homofile liv (Fathi 2007). Giftepress mot homofile skyldes både det generelle giftepresset i iransk og muslimsk kultur, og at uvitenhet og fordommer rundt homofili er utbredt. Homofili er et sterkt tabubelagt tema og mangelen på kunnskap er stor, også blant homofile selv. Iranske foreldre flest vil se på homofili som en sykdom eller villfarelse som kan helbredes eller korrigeres ved hjelp av psykolog eller ekteskap (iransk homofil mann 2007).

2.3 HOMOFIL PROSTITUSJON

Det foregår mye homofil prostitusjon i Teheran, både blant vanlige homser og transvestitter. Mange unge og vanskeligstilte homser prostituerer seg for å kunne forsørge seg selv og sine familier (iransk homofil mann 2007). Teheran har kjente møtesteder som Karim-Khan gaten, Mellat, Laleh og Daneshjoo-parken hvor homofile møtes og hvor mannlige prostituerte finner kunder (Fathi 2007).

2.4 HIV OG AIDS

Offisielt eksisterer ikke homofile i Iran. Vestlig homsekultur og praksis ses på som en trussel mot samfunnsorden, ekteskap, reproduksjon og islam. I praksis (men ikke offisielt) har iranske myndigheter inntatt en mer pragmatisk holdning. Det foregår et visst samarbeid mellom helsemyndighetene og FN-organisasjoner når det gjelder homofile med HIV/AIDS. Myndighetene er klar over de helsemessige konsekvensene av smittespredning og samarbeider med FN for å takle problemene. Det ble gitt tillatelse til en undersøkelse om homofile og HIV/AIDS, men en av betingelsene var at undersøkelsen ikke skulle offentliggjøres. Det er også opprettet en helsestasjon for homofile, denne kalles "Male Health Clinic". Det foregår en del forebyggende arbeid, bl.a. "klubber" hvor HIV smittede homofile kan ha sosial omgang med hverandre. Helsemyndighetene har en teknisk og pragmatisk tilnærming til problematikken. HIV/AIDS er et helseproblem, og følgelig noe de skal jobbe med. På denne måten unngås religiøse innvendinger mot arbeidet (representant for FN i Teheran, 2009). Nær 20 000 mennesker er i 2009 registrert med HIV i Iran, ifølge offisielle tall (Iran Focus 2009).

3. KORT OM LOVGRUNNLAGET

3.1 KILDER

I henhold til islamsk lov omfatter *zina*³ alle former for ulovlig seksualitet: sex mellom ugifte, utroskap, prostitusjon, incest, voldtekt, omgang med dyr og homoseksualitet. Straff for brudd på *zina* er forankret i muslimenes hellige bok Koranen og i profeten Muhammeds *sunna*.⁴ *Sunna* er de samlede overleveringene om Muhammed, hans nærmeste familie og første tilhengere, slik de er nedtegnet i *hadith*-litteraturen.⁵ Koranen og profetens *sunna* er islamsk lovs fremste autoritative kilder.

3.2 IRANSK STRAFFELOV

Straffeloven, den såkalte *Islamic Penal Code of Iran* fra 1991 med tillegg av 1996, skiller mellom *ta'azirat* (alminnelig straffelov) og *hudud* (hvor Guds grenser er krenket på en særlig alvorlig måte). *Zina*, falsk anklage om *zina*, tyveri, opprør og landeveisrøveri, frafall fra islam og drikking av alkohol er *hudud*-forbrytelser (Penal Code 1991).

Straffeloven redegjør for og definerer ulike seksuelle forbrytelser. Strafferammen og straffemåten er avhengig av den enkelte sak, hvor forbrytelsens art og omfang, momenter som frivillighet og aktiv eller passiv deltakelse, partenes alder, kjønn og ekteskapelige status og kravene til bevis (tilståelser eller vitner) er avgjørende faktorer. Ved *hudud* gjelder særlig strenge og definerte krav til bevis fordi straffene må fullføres dersom vilkårene er oppfylt. Ved bruk av *ta'azirat* kan dommere bruke fri bevisvurdering og eget skjønn ved straffeutmålingen.

3.3 DEFINISJON AV HOMOSEKSUELLE HANDLINGER

Homoseksualitet er omtalt i straffeloven, art. 108 – 134.⁶

Analt samleie mellom menn er etter iransk lov definert som sodomi, jf. lovens art.108:

Sodomy is sexual intercourse with a male.

Lesbianisme defineres som “homoseksualitet mellom kvinner via genitaliene”, jf. art. 127:

Mosaheqeh (lesbianism) is homosexuality of women by genitals.

3.4 BEVISKRAV

Det må være minst to parter for å tiltale noen for homofile handlinger (det samme vil gjelde i en utroskapssak). De tiltalte må tilstå fire ganger foran en muslimsk dommer ved fire ulike anledninger, i tråd med islamske prinsipper.⁷

³ Arabisk; tøylesløs sex.

⁴ Arabisk; livsførsel, handlemåte, skikk.

⁵ Tradisjonen.

⁶ For å se alle bestemmelsene, må lovteksten lastes ned. I brødteksten er kun et utvalg av bestemmelsene sitert.

Tilståelser eller vitneforklaringer regnes som bevis når det er snakk om analt samleie, jf. art. 114:

By confessing four lashes to having committed sodomy, punishment is established against the one making the confession.

Hvis det ikke foreligger tilståelser, kreves vitneforklaringer fra fire mannlige muslimske vitner som alle må ha sett de seksuelle handlingene (ved homofilt samleie betyr det at de må ha sett selve penetreringen), jf. art. 117:

Sodomy is proved by the testimony of four righteous men who might have observed it.

Kvinnens vitneprov kan ikke brukes når det er snakk om dødsstraff, dvs. til å bevise homofilt samleie, jf. art. 119:

Testimony of women alone or together with a man does not prove sodomy.

Vitnenes forklaringer må være sammenfallende. Hvis ikke, risikerer vitnene å bli dømt for falskt vitnesbyrd og idømmes piskeslag, jf. art. 118, 139 og 140:

If less than four righteous men testify, sodomy is not proved and the witnesses shall be condemned to punishment for Qazf (malicious accusation).

Qazf (malicious accusation) means that someone associates fornication or sodomy with a certain person.

Punishment for Qazf (malicious accusation) is 80 lashes for a man or woman.

I tillegg til tilståelser eller vitneforklaringer skal de tiltale være religiøst voksne (15 år for gutter og 9 år for jenter), handlingene skal ha skjedd av fri vilje og de tiltalte skal ha hatt rett intensjon (altså ikke sinnssyk eller ruset, men bevisste sin handling), jf. art. 116:

A confession is valid only if the confessor is mature, of sound mind, has will and intention.

Beviskravene for lesbisk praksis er de samme som for menn, jf. lovens art. 128 og 130:

The ways of proving lesbianism in court are the same by which the homosexuality (of men) is proved.

Punishment for lesbianism will be established vis-a-vis someone who is mature, of sound mind, has free will and intention.

Når det gjelder bevisvurdering kan dommerens personlige skjønn og kjennskap til den enkelte sak anvendes, jf. art. 120:

The Sharia judge may act according to his own knowledge which is derived through customary methods.

Art. 120 kan brukes i alle typer straffesaker. Hvis kravene til bevis i henhold til *hudud* ikke er oppfylt og det ikke er aktuelt å idømme dødsstraff, kan dommere avsi dom på bakgrunn av sakens øvrige bevis og ut fra eget skjønn. Øvrige bevis kan

⁷ I rettsreformen av 1994 ble domstolene og dommerens stilling tilpasset islamske prinsipper.

være vitneforklaringer (fra begge kjønn), medisinske undersøkelser, tekniske bevis, bilder og sakkyndige uttalelser (iransk advokat 2009).

3.5 STRAFF

Straffen for analt samleie mellom menn er – forutsatt at alle vilkår er oppfylt – dødsstraff, jf. lovens art. 110:

Punishment for sodomy is killing; the Sharia judge decides on how to carry out the killing.

Islam skiller mellom den aktive og den passive rollen i seksualitet (Wikan 2007). Dette skillet gjelder ikke hvis saken dreier seg om analt samleie, jf. art. 109:

In case of sodomy both the active and the passive persons will be condemned to its punishment.

For homoseksuelle handlinger som ikke dreier seg om penetrering men andre og svært intime handlinger, er straffen 100 piskeslag, jf. art 121:

Punishment for Tafhiz (the rubbing of the tights or buttocks) and the like committed by two men without entry, shall be hundred lashes for each of them.

Piskestraffen kan idømmes tre ganger. Ved fjerde domfellelse er straffen henrettelse, jf. lovens art. 122:

If Tafhiz and the like are repeated three lashes without entry and punishment is enforced after each time, the punishment for the fourth time would be death.

Lovteksten foreskriver også piskestraff for andre handlinger mellom menn, jf art. 123 og 124:

If two men not related by blood stand naked under one cover without any necessity, both of them will be subject to Ta'azir of up to 99 lashes.

If someone kisses another with lust, he will be subject to Ta'azir of 60 lashes.

Straffen for lesbisk praksis er 100 piskeslag. Straffen kan idømmes tre ganger. Hvis man dømmes for fjerde gang, er straffen henrettelse, jf. lovens art 129 og 131:

Punishment for lesbianism is hundred (100) lashes for each party.

If the act of lesbianism is repeated three lashes and punishment is enforced each time, death sentence will be issued the fourth time.

3.6 RETTSPRAKSIS

Ifølge relevante iranske og utenlandske kilder som norske utlendingsmyndigheter har vært i kontakt med, skal det ikke finnes dommer hvor menn eller kvinner er dømt ene og alene for homoseksuelle handlinger, dvs. for seksuell aktivitet mellom samtykkende voksne.

Det skal være flere grunner til dette:

- De strenge beviskravene i *hudud*-saker gjør det svært vanskelig å fremlegge tilstrekkelig bevis.

- Generell juridisk islamsk tankegang. I henhold til *hadith* skal det utøves forsiktighet eller tilbakeholdenhet i forhold til å benytte kroppslige avstraffelsesmetoder.
- Det må være minst to tiltalte. Hvis beskyldninger rettes mot en person alene, vil homoseksuelle handlinger ikke kunne bevises.
- For at homoseksuell atferd skal få rettslige konsekvenser, må handlingen enten skje åpenlyst i det offentlige rom eller ved at enkeltperson anmelder forholdet til politiet. Hvis bevisene ikke holder, risikerer anmelderen å bli dømt for falskt vitneprov.
- Sosiokulturelle forhold tilsier at familier vil være svært lite interessert i å anmelde homofile familiemedlemmer til myndighetene.

Det finnes imidlertid dommer hvor homoseksuelle handlinger mellom menn har vært en av flere påståtte forbrytelser sammen med prostitusjon, hallikvirksomhet, utroskap eller voldtekt mot barn, og hvor vedkommende er blitt dømt til døden og henrettet.⁸ Det har vært påstått fra flere hold at iranske myndigheter fabrikkerer falske anklager for å skjule at de henretter homofile, for på den måten å unngå internasjonal kritikk. Det er vanskelig å finne konkrete og etterprøvbare bevis for om det er tilfelle. Human Rights Watch har opplyst at organisasjonen ikke har funnet bevis for at homoseksuelle handlinger mellom samtykkende voksne har resultert i tiltale for voldtekt i det iranske rettssystemet (Human Rights Watch 2008).

3.7 DOMSTOLER

Seksuelle forbrytelser alene hører inn under jurisdiksjonen til en vanlig domstol (Public Court). Men hvis anklage om en seksuell forbrytelse er nevnt som en kumulativ forbrytelse, og de andre forbrytelsene høres inn under revolusjonsdomstolens jurisdiksjon, vil saken bli ført for en revolusjonsdomstol.⁹

4. HOMOFILE I IRAN

4.1 TEORI OG PRAKSIS

I 2004 tok Utlendingsnemnda opp spørsmål rundt homofili med tre vestlige ambassader i Teheran. Ifølge én ambassade er alle spørsmål av seksuell karakter tabubelagt i det iranske samfunnet. Generelt sett vil homofile ikke ha problemer med å finne likesinnede i parker og treningssentre, som er kjent for å være møtestedet for

⁸ Voldtekt av mindreårig gutt eller voksen mann er etter iransk straffelov ikke definert som en homofil handling, men som voldtekt. Det er dødsstraff for voldtekt, uavhengig av offerets kjønn og alder. En som er dømt for voldtekt kan bare unngå dødsstraff hvis offeret aksepterer blodpenger og fengselstraff istedenfor henrettelse. Voldtekt, drap og annen alvorlig legemsbeskadigelse omfattes av "Law of Qisas or Diyat" (lov om gjengjeldelse eller kompensasjon) som gir offeret eller offerets familie rett til å velge blodpenger eller gjengjeldelse (dødsstraff eller annen "øye for øye" avstraffelse) av gjerningsperson.

⁹ Terrorisme, spionasje, trusler mot statens indre og ytre sikkerhet, narkotikaforbrytelser, smugling, grove korrupsjonssaker, drap på myndighetspersoner og fornærmelser mot ayatollah Khomeini og nåværende Øverste leder ayatollah Khamenei, hører inn under revolusjonsdomstolens jurisdiksjon.

homofile. Åpenhet i forhold til omverdenen bør imidlertid unngås. I det offentlige rom viser man ikke sin seksuelle legning, det gjelder også heterofile. Ambassaden var ikke kjent med at aktive homofile blir forfulgt av myndighetene, eller at homofile har blitt straffet ene og alene fordi de er homofile. I saker hvor iranere har blitt dømt for homoseksualitet, var dette nevnt som en kumulativ forbrytelse, i kombinasjon med andre forbrytelser som alkohol, narkotika, prostitusjon, kidnapping, drap, voldtekt og incest.

Ifølge en annen ambassade er det i praksis lett å se homofile i det iranske samfunnet. Iransk kultur og levemåte, med sterke manns- og kvinnefelleskap, gjør at det ikke er noe problem å leve ut sin seksuelle legning så lenge man holder seg innenfor de sosiokulturelle rammene i det iranske samfunnet. Ambassaden kjente ikke til at homofile var blitt dømt på grunn av sin legning.

Ifølge en tredje ambassade bidrar den rådende *de facto* toleransen til at verken homofile eller lesbiske risikerer straffeforfølgelse så lenge seksuell legning og praksis holdes innenfor en diskret og privat ramme. Det samme gjelder heterofile med en atferd som etter iransk lov er straffbar (UNE 2004).

Ifølge menneskerettsorganisasjonen Human Rights Watch ble to menn, dømt for analt samleie, henrettet offentlig i byen Gorgan i november 2005. Ifølge samme rapport hadde det også vært andre henrettelser og forfølgelse av homofile de siste par årene. I september 2003 hadde politiet arrestert en gruppe menn i et selskap og holdt dem arrestert over flere dager. Ifølge en av de arresterte ble de torturert til å tilstå. Domstolen dømte fem av de arresterte til bøter for "deltakelse i en korrump forsamling". I juni 2004 hadde "undercover" politi arrangert møte med menn via "chat-rooms" på internett. Politiet holdt en av mennene arrestert i en uke og torturerte ham. Han ble dømt til 175 piskeslag, hvorav 100 ble utført med en gang. Mannen ble senere overvåket og utsatt for periodevise arrestasjoner. Fra juli 2005 og frem til han flyktet fra Iran, ble han truet med henrettelse av politiet. I mars 2005 ble, ifølge en iransk avis, to menn dømt til døden etter at det ble oppdaget en video som viste dem engasjert i homofile handlinger. En av mennene tilsto at han hadde tatt opp videoen som en forholdsregel i tilfelle partneren trakk tilbake de økonomiske ytelsene han bidro med som betaling for sex. Etter mannens tilståelse ble partneren arrestert, og begge ble dømt til døden (HRW 2005).

I juli 2005 ble to unge menn på 18 og 19 år henrettet offentlig i byen Mashad, dømt for å ha kidnappet og gjengvoldtatt en 13 år gammel gutt. Minst en av dem skal ha vært under 18 år da forbrytelsen ble begått (UK Gay News 2005).

Bildene av de to mennene på skafottet med løkke rundt halsen og bind for øynene, ble gjentatte ganger publisert verden over, og brukt i vestlig presse som eksempel på at Iran henretter homofile fordi de er homofile. En britisk interessegruppe for homofile beskyldte iranske myndigheter for å ha torturert de to til å tilstå at de hadde hatt homofil sex, og at anklagene om overgrep var et røyketeppe myndighetene brukte for å rettferdiggjøre at de henrettet homofile (Iran Focus 2005).

En annen interessegruppe for homofile skrev brev til president Mahmoud Ahmadinejad i sakens anledning. Gruppen skrev blant annet at mange menneskerettsorganisasjoner i Vesten mener at bakvaskelser og tortur mot homofile er rutine i Iran, og at regimet, når det ønsker å unngå kritikk, konstruerer anklager

om alkoholisme, utroskap, narkotikaforbrytelser og voldtekt mot ofrene (ILGA 2005).

Det amerikanske utenriksdepartementet omtalte saken fra Mashad i en rapport fra 2006:

It was widely reported in the press that 2 teenage boys were hanged in public on July 19 in Mashhad, charged with raping a 13-year-old boy. Their ages differed in press reports, but apparently at least one was a minor at the time of the offense. In this case, some international observers claimed the two were executed for homosexual behavior; however, it was not possible to verify this allegation (see section 5).

The law prohibits and punishes homosexuality; sodomy between consenting adults is a capital crime. The punishment of a non-Muslim homosexual is harsher if the homosexual's partner is Muslim. In July two teenage boys, one 16 and one 18 years of age, were publicly executed; they were charged with raping a 13-year-old boy. A number of groups outside the country alleged the two were executed for homosexuality; however, because of the lack of transparency in the court system, there was no concrete information (see section 1.c.). In November domestic conservative press reported that two men in their twenties were hanged in public for lavat (defined as sexual acts between men). The article also said they had a criminal past, including kidnapping and rape. It was not possible to judge whether these men were executed for homosexuality or other crimes (US State Department 2006)

Den omtalte 13 år gamle gutten overlevde overgrepene og var i stand til å identifisere gjerningsmennene. Det er dødsstraff for voldtekt av mindreårig, og guttens foreldre benyttet sin rett til å kreve henrettelse av gjerningsmennene istedenfor å godta blodpenger (iransk homofil mann 2007).

I 2005 tok Utlendingsnemnda opp spørsmålet om homofiles situasjon med vestlige ambassader.

Ingen av ambasadene kjente til at homofile var blitt straffet ene og alene fordi de var homofile eller at iranske myndigheter drev aktiv forfølgelse av homofile. Homofile lever diskret. Homofile viser ikke sin seksuelle legning offentlig i Iran, men det gjør heller ikke heterofile (UNE 2005).

Landinfo tok i 2006 opp spørsmålet om homofile med to vestlige ambassader. Ifølge den ene ambassaden kan homofile som ønsker det, praktisere sin legning uten at myndighetene griper inn. Bestemte parker, kafeer og kjøpesentre er møtestedet for homofile. Det er heller ikke noe problem for menn å leie hverandre på gaten eller å bo sammen. Homosemiljøene preges av jevnlig homosefester og en aktiv og uredd sjekkekultur.

Ifølge den andre ambassaden, har iranske homofile langt færre problemer enn de oppgir når de søker asyl i vestlige land. Det tradisjonelle iranske samfunnet er godt kjent med homofili. Homoseksuell praksis blant menn er utbredt og stillete akseptert. I Teheran finnes det en rekke kjente møtestedet for homofile. Iranske homofile har egne koder for å vise sin legning og er svært aktive når det gjelder

sjekking. Hvis man ikke snakker høyt om sin legning, men lever ut sin seksualitet i den private sfære er det uproblematisk å leve som homofil i Iran (Landinfo 2006).

President Mahmoud Ahmadinejad uttalte på en pressekonferanse ved Colombia University i USA i september 2007 at homofile ikke finnes i Iran. En iransk parlamentariker hevdet at homofile fortjente dødsstraff. Ifølge parlamentarikeren var homofili og lesbianisme ikke tillatt i islam. Homofil aktivitet i det private var ikke noe problem, men de som utøvde dette åpenlyst og offentlig burde henrettes. Parlamentarikeren hevdet videre at homoseksualitet var i strid med den menneskelige natur, og at mennesker er til for reproduksjon. Homofile reproduserte ikke og var ansvarlig for en rekke sykdommer som AIDS (The Times 2007).

Ifølge enkelte menneskerettighetsgrupper, er trakassering og systematisk tortur av homofile ganske vanlig (Fox News 2007).

Forskjellen mellom å leve homofilt i vestlige land og i Iran dreier seg om anerkjennelse og legitimitet. Man kan leve et hemmelig liv som homofil så lenge man ikke blir aktivist og krever rettigheter. Nøkkelen til å kunne leve som homofil, også som par, er å holde en lav profil (Fathi 2007).

Ifølge Amnesty International ble 87 menn som deltok på en privat fest i Isfahan i mai 2007, arrestert av politiet og medlemmer av det frivillige paramilitære Basij.¹⁰ Ifølge øyenvitner skal de arresterte ha blitt dratt ut og grovt mishandlet på gaten under arrestasjonen. En uke senere var fortsatt 17 i varetekt, disse skulle ha vært kledd på måte som assosierte dem med kvinner. En dommer skulle ha sagt at disse ville bli siktet for bruk av alkohol og homoseksuell oppførsel (conduct). Amnesty hadde ingen informasjon om at mennene i selskapet identifiserte seg som homofile eller at det ble drukket alkohol. Ettersom de øvrige arresterte var blitt løslatt, fryktet Amnesty at de arresterte mennene ble holdt i varetekt på grunn av sin påkledning. Hvis så var tilfelle, var de samvittighetsfanger, arrestert bare fordi de på fredelig vis benyttet sin rett til å ytre seg (Amnesty International 2007a).

I en rapport tre uker senere opplyst Amnesty at 16 av de 17 mennene var løslatt. Tolv ble løslatt i ukene etter arrestasjonen, fire ble løslatt 29. mai. Alle var blitt løslatt mot kausjon. Det var motstridende opplysninger om den siste var løslatt eller ikke. Til sammen 87 ble arrestert, hvorav 60 ble løslatt uten noen form for forføyning. De resterende 26 ble løslatt mot kausjon (Amnesty International 2007b).

Human Rights Watch omtalte den samme saken og hevdet at av de 87 arresterte, ble 24 anklaget for umoral og seksuelt upassende oppførsel og for å ha drukket alkohol. I juni 2007 ble alle funnet skyldig i diverse variasjoner av anklagene. De fleste ble dømt til 80 piskeslag og bøter. Dommene ble anket og var derfor ikke fullbyrdet. I samme rapport ble det også vist til at i desember 2007 ble 16 personer arrestert i et privat selskap og underlagt medisinske undersøkelser. De ble løslatt etter fire dager i varetekt. Andre rapporter indikerte at i mars 2008 la politiet i Isfahan en felle for en rekke menn over internett ved å svare på personlige annonser, og arresterte dem for å få vite navn på venner og kontakter. Politiet fant erotiske bilder på mobiltelefonen til en annen mann etter å ha arrestert ham, og en domstol dømte ham til tre års fengsel (Human Rights Watch 2008).

¹⁰ Frivillig paramilitær ungdomsorganisasjon, knyttet til Revolusjonsgarden.

Homofile nettverk finnes i Teheran. Mange homofile treffer hverandre på velkjente møtesteder for homofile, på universitetet eller arbeidsplassen og danner mer eller mindre løse nettverk. Mobiltelefoner, sms og bruk av ytre kjennetegn bidrar til at homofile gjenkjenner hverandre, og brukes aktivt i sjekke- og festemiljøer. Internett er også et forum hvor iranske homofile møtes, utveksler nyheter og avtaler treff. Den statlige sensuren av internett er svært streng, men mange homofile er datakyndige og vet hvordan sensuren kan omgås (iransk homofil mann 2007). Internett har gjort det lettere for homofile å komme i kontakt med hverandre. Det finnes mange homofile og lesbiske internettsider og “chat rooms” som myndighetene overvåker og stenger. Det finnes måter å omgå forbud på, og nye sider blir åpnet (Fathi 2007). Internett er et verktøy for homofile i rurale områder til å skaffe seg kunnskap, og til å komme i kontakt med homofile fra hele Iran (Dehghan 2009).

Fire vestlige ambassader i Teheran ble forspurt om homofiles situasjon i januar 2009.¹¹ Ingen av ambasadene kjente til arrestasjoner, dommer eller løpende rettssaker mot homofile på grunn av legning eller seksuell aktivitet mellom samtykkende voksne (Landinfo 2009).

4.2 TRANSSEKSUELLE

Kjønnskifteoperasjoner er tillatt og anses for å være ganske utbredt. Myndighetene gir økonomisk støtte til hormonbehandling og operasjoner. Kvinne-til-mann operasjoner skal primært foretas på sykehus i Teheran. Det er samme prosedyre for begge kjønn. Før operasjonen må pasienten få tillatelse fra Rettsmedisinsk institutt slik at kjønnsendringen blir lovlig og vedkommende vil kunne registrere seg etterpå med nytt kjønn.

Dersom det er gitt tillatelse til å gjennomgå kjønnskifteoperasjon, skal det ikke være problematisk med registreringen av kjønn i etterkant. Vedkommende vil ha alle rettigheter og plikter tilhørende sitt nye kjønn, inkludert påkledning, arbeid og ekteskap.

¹¹ Ambasadene arbeider aktivt med problemstillinger knyttet til menneskerettigheter i Iran. For øvrig er flere andre lands myndigheter opptatt av problematikken som knytter seg til homofili i Iran. Se blant annet rapport fra UK Home Office i kildelisten (UK Home Office 2009).

5. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2007a, 18. mai). *Iran: Possible prisoners of conscience / Fear of torture or ill-treatment*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/057/2007/en/dom-MDE130572007en.html> [lastet ned 21. april 2009]
- Amnesty International (2007b, 6. juni). *Iran: Further information on possible prisoners of conscience / Fear of torture or ill-treatment: Up to 17 men*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <http://www.amnesty.org/en/library/asset/MDE13/065/2007/en/dom-MDE130652007en.html> [lastet ned 21. april 2009]
- Brandt, E. M (2007, 3. juli). Teherans transseksuelle mænd. *Le Monde diplomatique*. Tilgjengelig fra <http://www.lmd.no/index.php?article=2359> [lastet ned 27. april 2009]
- Dehghan, S. K. (2009, 17. mars). Rainbow over Tehran. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/mar/16/iran-gay-rights> [lastet ned 27. april 2009]
- Fathi, N. (2007, 30. september). Despite Denials, Gays Insist They Exist, if Quietly, in Iran. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2007/09/30/world/middleeast/30gays.html?_r=1&scp=1&sq=Despite%20Denials,%20Gays%20Insist%20They%20Exist,%20if%20Quietly,%20in%20Iran&st=cse [lastet ned 27. april 2009]
- Fox News (2007, 25. september). Iran Does Far Worse Than Ignore Gays, Critics Say. *Fox News*. Tilgjengelig fra <http://www.foxnews.com/story/0,2933,297982,00.html> [lastet ned 21. april 2009]
- Human Rights Watch (2005, 21. november). *Iran: Two More Executions for Homosexual Conduct*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/news/2005/11/21/iran-two-more-executions-homosexual-conduct> [lastet ned 21. april 2009]
- Human Rights Watch (2008, 27. mars). *Iran: Private Homes Raided for 'Immorality'*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/news/2008/03/27/iran-private-homes-raided-immorality?print> [lastet ned 21. april 2009]
- ILGA, dvs. The International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (2005, 12. august). *LGBT Rights in Iran. ILGA Co-Secretaries General Send an Open Letter to the Iranian President in Light of the Recent Executions in Iran*. Tilgjengelig fra <http://www.ilga.org/print.asp?LanguageID=1&FileCategoryID=1&FileID=694&ZoneID=3&> [lastet ned 27. april 2009]
- Iran Focus (2005, 22. juli). Public execution for the teenagers convicted of rape. *The Times*. Tilgjengelig fra <http://www.iranfocus.com/en/human->

rights/public-execution-for-the-teenagers-convicted-of-rape.html [lastet ned 27. april 2009]

- Iran Focus (2009, 3 mai). Nearly 20 000 infected with HIV in Iran. *Iran Focus*. Tilgjengelig fra <http://www.iranfocus.com/en/iran-general-/nearly-20-000-infected-with-hiv-in-iran-17720.html> [lastet ned 5. mai 2009]
- Kennedy, D. (2007, 13. november). Gays should be hanged, says Iranian minister. *The Times*. Tilgjengelig fra http://www.timesonline.co.uk/tol/news/world/middle_east/article2859606.ece [lastet ned 21. april 2009]
- Khader, N. (2004). *Ære og skam*. København: Borgens forlag
- Landinfo (2006, november). *Iran – Tjenestereise november 2006*. Oslo: Landinfo

Rapporten er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Iran/Andre rapporter.

- [Penal Code] (1991). *Islamic Penal Code of Iran*. Mission for Establishment of Human Rights in Iran. Tilgjengelig fra http://mehr.org/Islamic_Penal_Code_of_Iran.pdf [lastet ned 27. april 2009]
- Penketh, A. (2008, 6. mars). Brutal land where homosexuality is punishable by death. *The Independent*. Tilgjengelig fra <http://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/brutal-land-where-homosexuality-is-punishable-by-death-792057.html> [lastet ned 27. april 2009]
- UK Gay News (2005, 21. juli). Iran Executes Two Gay Teens In Public Hanging. *UK Gay News*. Tilgjengelig fra <http://www.ukgaynews.org.uk/archive/2005july/2101.htm> [lastet ned 27. april 2009]
- UK Home Office (2009, 28. januar). *Operational Guidance Note: Iran*. London: UK Home Office. Tilgjengelig via European Country of Origin Information Network http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1233229517_iran.pdf [lastet ned 15. april 2009]
- U.S. State Department (2006, 8. mars). *Bureau for Democracy, Human Rights, and Labor 2005 – Iran*. Tilgjengelig fra <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2005/61688.htm> [lastet ned 21. mars 2009]
- Utlendingsnemnda (2005, november/desember). *Iran – Rapport fra tjenestereise 21.11.2005 – 1.12.2005*. Oslo: Utlendingsnemnda.

Rapporten er unntatt offentlighet og kun tilgjengelig i landdatabasen under Iran/Andre rapporter.

- Utlendingsnemnda (2004, mars). *Iran – rapport fra tjenestereise 2004*. Oslo: Utlendingsnemnda.

Rapporten er unntatt offentlighet og kun tilgjengelig i landdatabasen under Iran/Andre rapporter.

- Wikan, U. (2007, 7. januar). Islams usynlige seksualitet. *Aftenposten*. Tilgjengelig fra <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article1591540.ece> [lastet ned 7. mai 2009]
- World Movement for Democracy (2008, 17. mai). *Addressing Homophobia in Iran*. Washington, DC: World Movement for Democracy. Tilgjengelig fra <http://www.wmd.org/democracynews/june08demnews11.pdf> [lastet ned 28. april 2009]

Muntlig kilder

- Iransk advokat i Teheran. Intervju foretatt i tidsrommet 20. – 30. januar 2009
- Iransk homofil mann i Teheran. Intervju foretatt av Landinfo i november 2007
Notatet er unntatt offentlighet og kun internt tilgjengelig i Landdatabasen under Iran/Andre rapporter.
- Representant for FN-organisasjon i Teheran. Intervju foretatt av Landinfo i tidsrommet 20. – 30. januar 2009
- Vestlige ambassader i Teheran (4). Intervjuer foretatt av Landinfo i tidsrommet 20. – 30. januar 2009